

11.08.2025
Nedstrand

Innspill revisjon Skulebruksplan 2020-2035
c/o Nedstrand Bygdeutval

Tysvær Kommune
innspill.skolebruksplanen@tysver.kommune.no

Innspill vedrørende ny skulebruksplan

Nedstrand Bygdeutval har i forbindelse med Tysvær kommune sin revisjon av skulebruksplanen 2020-2035 utarbeidet et formelt innspill til prosessgruppen. Innspillet baseres på interne diskusjoner i styret, offentlige kartlegginger og innspill fra foreldre, ansatte og medlemmer i Nedstrand Bygdeutval.

Hva skaper levende bygder?

Nedstrand er ei levende bygd hvor det er godt å bo og feriere. Det er ei bygd som tiltrekker seg både turister, men også innflyttere og neste generasjons Nedstrender som er klare for å etablere seg. Vi har både barnehage, 1-10-skole, videregående skole og sykehjem, fasiliteter som er avgjørende i valg av bosted som ung nyetablerer i ei bygd i utkanten av en distriktskommune. Institusjonene utgjør også mange, ofte avgjørende arbeidsplasser. Nærhet til barnehage, skole og eventuelt arbeidsplass gjør hverdagen smidig for barnefamilier, og vi har tid til å engasjere oss for fellesskapet. Nedstrand har lenge vært et populært feriemål, og vi ser at turismen fortsetter å øke, noe som gjenspeiles i lokalt næringsliv.

Når vi er inne på levende bygder i utvikling, vil vi løfte fram prosjekt "Nedstrand 2020", igangsatt med forankring blant annet i Tysvær Kommune og Rogaland fylke sine planer med målsetting om å styrke bosettingen i distriktene. Under prosjektperioden 2010-2016 ble flere prosjekter iverksatt og videreført ved hjelp av ressurser fra kommunal- og moderniseringsdepartementet, kommunen, fylket og mange frivillige. Dette er et arbeid vi er takknemlige for og stolte av å få arbeide videre med i Nedstrand Bygdeutvalg, og som vi håper Tysvær Kommune retrospektivt ser som en fremtidsrettet investering.

For å opprettholde vekst og utvikling i Nedstrand er skolen en viktig faktor som akkumulerer aktivitet og engasjement. Områdesenteret Nedstrand kan sammenlignes med et økosystem hvor Nedstrand barne- og ungdomsskole er en av pilarene som bidrar til å skape trygghet, samhold og fellesskap for de kommende generasjonene, men som også gjør det attraktivt å bosette seg og arbeide i bygda. Det stabile/stigende elevtallet på Nedstrand barne- og ungdomsskole illustrerer områdets bolyst og attraktivitet, og bør være styrende i videre revisjon. Skulebruksplan 2020-2025 viser at 6-12-åringer i Nedstrand varierer fra ca. 81 i 2000 med topper på 94 i 2009 og 100 i 2016, før det er høyest nå i 2024 på 101. Hvordan vil utvikling og vekst se ut om man endrer på skolestrukturen?

Nedstrand barne- og ungdomsskole har høy trivsel

En liten skole gir store fordeler. Nedstrand barne- og ungdomsskole er oversiktlig, trygg og forutsigbar, noe som gjør at både elever og foreldre opplever nærhet og fellesskap. Foreldrene kjenner hverandre, og elevene blir sett og hørt, noe som gjør det er vanskelig å falle utenfor. Skolen har en kultur preget av gode holdninger og verdier, noe eksterne aktører også trekker fram som positivt og særpreget. Dette gjelder særlig innen forebygging av rus og kriminalitet, hvor Nedstrand barne- og ungdomsskole utmerker seg med en trygg og inkluderende skolehverdag tross en negativ utvikling ellers i landet. Denne kulturen er vi i Nedstrand bygdeutvalg stolte av og ønsker å verne om. Vi mener at høy trivsel lokalt, både i barne- og ungdomstrinnet legger grunnlaget for trygge ungdommer som senere vil engasjere seg i og bidra til den videre utviklingen og verdiskapingen i Nedstrand.

Skolevei

Selv om mange i Nedstrand har skolen sin nært, er det flere som reiser større avstander med buss eller taxi. Barn som har lengst reisevei bor på Helgeland, Ringja og i Toftøysund hvor reisevei er mellom 12 og 18 km. Hypotetisk sett om et barn boende på Ringja skulle reist til Frakkagjerd for å gå på ungdomsskole, er reiseveien ifølge Google Maps 59 minutter i vanlig personbil. Har man et kollektivt tilbud som går direkte fra Hinderåvåg, uten å kjøre innom Toftøysund og Nes, ser man likevel på en reisevei som trolig vil være over 3 timer tur/retur. Pendletiden vil ikke minst påvirke tiden våre ungdommer har til fritidsaktiviteter, som er en lovfestet rett i FNs barnekonvensjon. Det oppleves svært viktig å beholde skolen for å unngå for lang reisevei for våre barn og unge. Dette gjelder alle i Nedstrand skolekrets, men er særlig viktig for unge par og barnefamilier hvor det er spørsmål om driftsovertakelse hvor gården ligger avsides, og som potensielt skal være med på å holde bygda levende i generasjoner fremover.

Rekrutteringsvansker og kompetansemangel - Mulighetsscenarioer

Hvordan vil sentralisering av 8.-10.trinn løse problemene?

Ifølge informasjon fra prosjektgruppen for revidering av skulebruksplanen har man ved de mindre skolene i kommunen, inkludert Nedstrandskolen, rekrutteringsvansker og kompetansemangel. Det er vanskelig å se for seg hvordan disse utfordringene kan bedres i Nedstrand ved en flytting av 8.-10. trinn, da personellgruppen vil minske og kompetanse forsvinne, som igjen kan gjøre skolen mindre attraktiv som arbeidsplass. I andre kommuner hvor skolestrukturen har blitt endret, ser man ved flere anledninger at nedlegging av skoler fører til privatisering, som igjen er ressurskrevende for kommunen.

Ifølge innspill fra lærere på NBU blir kompetanse i dag brukt på tvers av 1-7/8-10. trinn, og oppleves som en stor ressurs både for elever og lærere. Om man istedenfor å flytte kompetanse, heller systematisk benytter kompetansedeling i større grad, kan dette trolig

bidra til å heve skolens attraktivitet og breddekompetanse. Vi vil også løfte fram muligheten for å bruke digitale løsninger til kompetansedeling i hele lærerkretsen Tysvær Kommune til faglig utvikling og å øke attraktiviteten ved mindre skoler.

Det fremkommer ingen generell enighet i forskningen om hva som er best av en 1-10 skole eller en barneskole og ungdomsskole delt. Begge modellene har fordeler og ulemper, og hva som er best avhenger av individuelle forhold og preferanser. Forskning viser at det ikke er noen vesentlig forskjell i trivsel eller læringsutbytte mellom elevene på de to skoletypene; Gjennomgangen av forskning omkring sammenhengen mellom elevenes trivsel og mobbing og skolestørrelse viser at størrelsen på skolen har tilnærmet ingen betydning for elevenes trivsel og omfanget av mobbing (Thomas Nordahl, Senter for praktiskrettet Utdanningsforskning (INN), *Skolestørrelser og sammenhengen mellom elevenes trivsel og læring*, 2022).

I sluttrapporten til NIFU om effekten av normen til lærertetthet (2022) heter det:

- Normen ser ikke ut til å ha påvirket elevenes læring og trivsel.
- Opplevd lærertetthet betyr mer for lærerne enn skolens rapporterte lærertetthet.

Med andre ord: I en skole som Nedstrand barne- og ungdomsskole er klassene mellom 11-15 helt i tråd med den nye normen satt for 1.-4. klasse (maksimalt 15 elever pr lærer). For 5.- 7. trinn og 8.-10. trinn er normen maksimum 20 elever pr lærer. Her ligger Nedstrand skole bedre an enn normen. NIFU skriver videre i sin utredning av lærernormen at ved høyere lærertetthet vil lærerne ha villet variert undervisningen mer, og de ville i mindre grad brukt lærerstyrt tavleundervisning. De ville også ha benyttet mer elevaktive undervisningsformer, som for eksempel stasjonsundervisning og utendørsundervisning. Nedstrand skole har mulighet til dette fra og med 5. klassetrinn og til og med 10. Vi har også fått innspill på at lærerne i Nedstrand skolen opplever det lett tilgjengelig å starte og drive prosjektbasert læring i nærmiljøet, for eksempel som i prosjektet «Skolehage» for 4.trinn i åkeren til Hima-grønt. Hva med å løfte fram de særegne mulighetene mindre skoler og 1-10-skoler har, som en rekrutteringsplan?

Oppsummering

At ungdommene (8-10. klasse) skal sitte på bussen i opptil 2-3 timer hver dag, kan det ikke argumenteres for ut fra det vi i dag vet fra forskningen både fra internasjonal og skandinavisk forskning. Før det eventuelt utføres noen strukturelle endringer i skulebruksplanen ber vi om at det sees grundig på evidens på gevinst av sentralisering. Foreligger det forskning, undersøkelser eller kartlegging på hva som er mest gunstig for elevene når man sammenligner 8-10-skole med 1-10-skole? Og har disse studiene overføringsverdi til skolene i Tysvær?

Vi ønsker levende bygder, og tidligere prosjekter viser at Tysvær Kommune ønsker det samme. Vi ber om at man vurderer omstendighetene rundt hver skole og hva en potensiell endring vil medføre for lokalsamfunnet nøye i videre prosess med skulebruksplanen.

En sentralisering vil være uforenlig med levende bygder. Nedstrand ønsker å være en levende bygd også i fremtiden.

Vi ser frem til å medvirke i den videre prosessen.

Kari Otilie Hodne

Leder

Nedstrand Bygdeutval